

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

ראש השנה דף לב-ב

עניין: ספרי חיים וספרי מתים פתוחין לפניו וישראל אומרים שירה

שולחן ערוך או"ח סי' תקפ"ב
ח ט [י"ח] אינו אומר מועדים לשמחה חנים וזמנים
לששון י [י"ט] וכן אינו אומר והשיאנו [כ] ובתפלת

שולחן ערוך או"ח סי' תקצ"ז
א ט [א] [א] אובלים ושותים ושמים (א) [א] [ב] ואין
מתעניין בראש השנה [א] ולא בשבת שובה א אמנם

רש"י שמות ד, יג
[י] ששמי ה' עשיתי כל זאת: (יג) ביד תשלח. ניד מי שאתה רגיל לשלוח, והוא אהרן. דבר אחר
ניד אחר שמתנה לשלוח, [יח] אין סופי להכניסם לארץ ולהיות גואלים לעמיד, יש לך שלומים הרבה:

רש"י שמות טו, יז
משאר אומות כחפץ הקווי גדמים יקרים שחניני על האדם: (יז) תבאמו. [יט] נתנבא משה שלא
יכנס לארץ לכך לא נאמר "תצאנו": מכון לשבתך. [כ] מקדש של מטה מכון כנגד כסא של

רש"י במדבר י, כט
התורה וכו': נסעים אנחנו אל המקום. [כ] מיל, עד שלשה ימים אנו נכנסין לארץ,
שצמקע זה הראשון נסעו על מנת להכנס לארץ ישראל, [כ] אלא שחטאו צמתאוננים, ומפני
מה שחף משה עלמו עמהם, עדיין לא נגזרה גזרה עליו, [כד] וכסבור שהוא נכנס: [כד]

מהר"ל גור אריה במדבר י, כט
ואף על גב שהוא בעצמו היה אומר "תביאמו
ותטעמו" (שמות טו, י), נתנבא שלא יביאם
לארץ, אלא אחר יביאם (רש"י טו). וכן אמר
"שלח נא ביד תשלח" (שמות ד, יג), [ביד] מי
שסופו להכניסם לארץ (רש"י טו), כל זה אמר
כשהיה מדבר עם השם יתברך, שכיון שידע
שיש עליו עונש שלא יכניסם לארץ⁸⁹, היה
מדבר כפי העונש שהוא עתה בו. ואין לעבד
המדבר עם המלך, שעונשו בדבר מה, לומר
שאין חש לאותו עונש. לכך כל מקום שהיה
מדבר עם השם יתברך היה מדבר כפי העונש.
אבל כשהוא מדבר אל יתרו, דהיינו עם בני
אדם, כיון שלא נגזרה הגזירה, דהיינו שלא
נתפשטה הגזירה ונגלה, רק העונש הזה אצל
השם יתברך, ולפיכך היה סבור משה רבינו
עליו השלום שתבטל. רק עם השם יתברך,
שעונשו אצלו, היה מדבר עמו⁹⁰ כפי העונש
אשר ידע משה רבינו אשר הוא אצל השם
יתברך. כלל הדבר, במקום שהיה עונשו —
היה מדבר כפי העונש, ובמקום שלא היה
עונשו, שלא נתפשטה הגזירה ונגלה כלל,
ובשביל שלא נתפשטה הגזירה היה סבור
לבטלה⁹⁰, לא היה מדבר כפי העונש. ובפרשת

מהר"ל גור אריה שמות ד, יג
[יח] אין סופי להכניסם לארץ. ואף על גב
דעדיין לא נגזרה הגזירה עליו⁵⁴, ועוד,
דבפרשת בהעלותך (צמדני י, ט) אמר משה
"נוסעים אנחנו אל המקום" ושתף עצמו עם
ישראל לפי שעדיין לא נגזרה הגזירה (רש"י
טו)⁵⁵, אין זה קשיא, דודאי הנבואה היתה שלא
יכנס לארץ שכך גזר השם עליו⁵⁶, וסבור⁹ היה
משה כי שינוי המעשה⁵⁷ וצעה מבטל
הגזירה⁵⁸, ולפיכך אמר "נוסעים אנחנו אל
המקום" ושתף עצמו עמהם, כי אותו הדבור
לפי מה שהיה סובר משה⁵⁹ — היה מדבר עם
יתרו חותנו. אבל כאשר היה מדבר עם השם
יתברך היה מדבר כאשר היתה הגזירה עליו
עתה מאת השם יתברך, וכן ראוי לדבר עם
השם יתברך⁶⁰, ורוצה לומר שכך הוא גזירתך
עלי. ובשביל זה היה אומר גם כן "תביאמו
ותיטעמו" (להלן טו, י), והיה מתנבא שלא יכניסם
לארץ⁶¹, כי אותו דיבור היה מצד הנבואה שהיה
מתנבא, ומפני שידע שכך הגזירה שלא יכניסם
לארץ אמר "תביאמו ותטעמו", אבל בשביל זה
לא היה מונע עצמו מלשתף עמהם, כי היה
סובר שאפשר הוא לבטל הגזירה. ועיין בפרשת

